

Kvassay Jenő Baráti Társaság



Kvassay-Sajó emlékhely létesítése Budapest, Kvassay-zsilip
társágában



Kvassay Jenő 1850-1919



Sajó Elemér 1875-1934

Kik vagyunk?

A Kvassay Jenő Baráti Társaság a szépeplékű Kvassay Jenő Műszaki Szakközépiskola egykori tanáraiból, diákjaiból, vízügyes dolgozókból, előbbieik családtagjaiból és külső tagokból verbuválódott.

Fő tevékenységünk az iskola szellemének megőrzése és a természetjárás.

Az iskola története

Iskolánk története 1949-ben, 70 évvel ezelőtt kezdődött. Az 1949/50-es tanévben a 22. Sz. Ipari Gimnázium Mélyépítő Tagozatára (Budapest XIV., Domonkos u. 10.) beiskoláztak három hídépítő osztályt. Az iskola főhatósága a Közoktatásügyi Minisztérium Ipari Technikumi Osztálya volt. Több név- és képzési program változás után vettük fel Kvassay Jenő nevét, 1955-ben. Iskolánk ekkor már híd-, vízműépítő, vasútépítő, pályafenntartó, vasútvontatási, valamint gépjárműipari tagozattal működött. A kimagasló oktató-nevelő munkának hála, a „kvassays” diákok rendre jól szerepeltek a tanulmányi versenyeken, felvételi vizsgákon és az „életben” is. Az országos szakmai versenyeken évről-évre az elsők között végeztek diákjaink, számos alkalommal miniszteri dicséretet is kaptak. Mindezek mellett élénk kulturális, és sportélet folyt az iskola falai között. 1959-ben Kádár Jenő mérnök-tanár kezdeményezésére létrejött a Kvassay Technikum Ifjú Természetjáró Szakosztálya, amely hasonló néven a mai napig működik.

A szülői munkaközösség mindvégig hathatósan támogatta az iskola oktató-nevelő munkáját. 1957-ben ajándékba vásároltak egy szigetsurányi telket az iskolának, amelyet aztán a tanárokkal és diákokkal karöltve alkalmassá tettek a vízmérő gyakorlatok elvégzésére. Ugyanott a következő 8-10 évben több épületet emeltek, csónaktárolót, oktató és tanári szobákat, mindezt önként, szabadidejükben, saját költségükön. Több generáció tanulta meg itt az építőipar csínját-bínját, a fizikai munka becsületét, a rend szeretetét, a szerszámok, eszközök megbecsülését, a közös munka eredményének őszinte örömét. Ezek a fiatalok igazi „kvassaysok” lettek. Szigetsurány hozzáért az iskolához, a természet szépsége varázslatos erővel vonzott tanárokat és tanulókat a vízi telepre. Ezért épült meg a táborozást is biztosító épület (hálóterem, konyha stb.) A Kvassay tanári karára sosem volt jellemző fluktuáció, ebben az évtizedben egyetlen tanár sem hagyta el az iskolát.

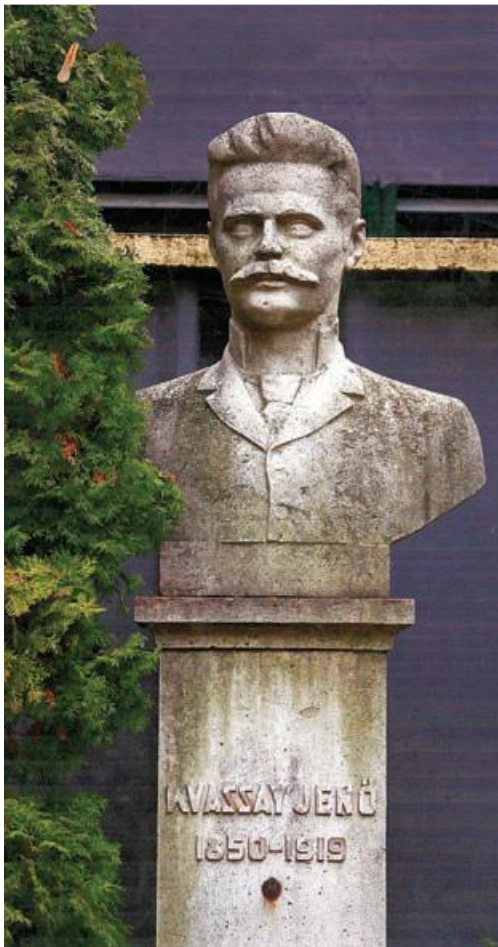
Az 1968/69-es tanévtől az iskolában – a 27/1967 kormányrendelet alapján – fokozatosan megszűnt a „vizes” képzés. Nappali tagozaton 1971-ben végzett az utolsó híd-vízműépítő technikumi osztály. Új profilunk a közlekedési szakok meghonosításával alakult ki. A „Kvassayban” a tanulmányi munka nem gyengült, sőt erősödött, bizonyítja ezt, hogy az Országos Szakmai Tanulmányi Versenyen 1974-ben és 1975-ben is az első, második és harmadik helyezettek iskolánk tanulói lettek. 1977-ben összevontak minket a Pályafenntartási és Vasútépítési Szakközépiskolával, nevünk megtartása mellett. 1985-től 5 évfolyamos technikumként működünk tovább. Nemzetközi egyezmény keretén belül 1982-től iskolánkban líbiai fiatalok is tanultak, az UVATERV által tervezett és megépített líbiai vasútvonal üzemeltetéséhez képeztünk ki négy osztályt. A rendszerváltás után új, vonzóbb szakokat indítottunk: számítástechnikai, informatikai, környezetvédelmi szakokkal bővült a kínálatunk.

1999-ben ünnepeltük az iskolának otthont biztosító épület 100. évfordulóját. Az ünnepségen hozzávetőleg ezer egykori „kvassays” öregdiák jelent meg.

2000-ben átszervezések indultak, amelyek kedvezőtlenül érintették iskolánkat. Három iskolából vontak össze osztályokat épületünkben, ahol a tárgyi és személyi feltételek nem voltak biztosítva. Néhány embert próbáló év után 2007-ben megjelent a Fővárosi Közgyűlés 656/2007. (04.26.) sz. határozata: „2007. július 1-jével a Budapest VI. ker., Rippl Rónai u. 26. szám alatti Kvassay Jenő Műszaki Szakközépiskola és Szakiskolát, mint önállóan gazdálkodó költségvetési intézményt a nevelési-oktatási intézmények feladatracionalizálása keretében jogutóddal megszüntette. Jogutódként az Arany János Épületgépészeti Szakközépiskola és Szakiskolát (1072 Budapest, Nyár u. 1.) jelölte ki.

Forrás: Sínek világa 2011/2 szám.

(Bán Tivadarné mérnök-tanár írása)



Kvassay Jenő mellszobra egykori iskolánk előtt.

A szobor az iskola megszűnése kapcsán átkerült az őrbottyáni Kvassay Jenő Általános Iskola elé.

Kvassay Jenő 1850-1919.

Kvassay Jenő (Buda, 1850. júl. 5. – Bp., 1919. jún. 6.): mérnök, a magyar vízügyi szolgálat megszervezője. Gépészmérnöki tanulmányai után Magyaróvárott, valamint Német- és Franciaország főiskoláin mezőgazdasági és vízépítési tanulmányokat folytatott és több állam vízügyi szolgálatával ismerkedett meg. Hazatérve Magyarországra 1878-ban megbízást kapott az általa javasolt mezőgazdasági vízügyi szolgálat, a Kultúrmérnöki Intézmény megszervezésére, majd vezetésére (1880). 1889-től a vízügyi igazgatás egységes irányításának szerveként létrehozott Országos Vízépítészeti és Talajjavítási Hivatal (1899-től Országos Vízépítési Igazgatóság) vezetője. 1918-ban vonult nyugállományba. Négy évtizeden át a vízügyek legfőbb irányítója volt, s működése új korszakot jelentett a magyar vízépítés történetében. Legjelentősebb eredménye a kultúrmérnöki intézmény megszervezése volt, melynek működési köre kiterjedt a belvízrendezésre, alagcsövezésre, öntözésre, mederrendezésre, a halászati ügyek felügyeletére (Országos Halászati Felügyelőség, 1887), valamint a közegészségügyi mérnöki szolgálat ellátására (1890). Az intézmény 1879-től 1939-ig összesen közel 2 millió kh területen biztosította a korszerű mezőgazdasági termelés előfeltételeit. Egyéb eredményei: a vizek köztulajdon jellegét kimondó vízjogi törvény (1885: XXIII. tc.) és a halászati törvény (1888: XIX. tc.) létrehozása, a Balatoni Kikötők Felügyelőségének felállítása (1812), valamint a Soroksári Duna-ág csatornázásának és a Bp. – Csepeli Nemzeti és Szabadkikötő építésének megkezdése (1910). Vízgazdálkodási, folyószabályozási és mezőgazdasági vízépítési szakirodalmi munkássága egyaránt jelentős. Mezőgazdasági vízműtan (I-II. Bp., 1880–1882) c. munkája évtizedeken át a kultúrmérnöki munka kézikönyve volt. A víziutak fejlesztése érdekében kifejtett munkásságáért az MTA 1918-ban Wahrman-díjjal tüntette ki. A Bp.-Csepeli Kikötő zárt medencéjének bejárati zsilipjét Kvassay-zsilipnek nevezték el és emléktáblával jelölték meg. – F. m. Csekélyesésű folyók szabályozása (Bp., 1888); Emlékirat vízszabályozásaink ügyében (Bp., 1888); Vízi közlekedési politikánk (Bp., 1912); A nemzetközi Duna és Magyarország (Bp., 1913); Le Danube international (Bp., 1919). – Irod. A Kultúrmérnöki Intézmény hat évtizede 1878–1939. (Szerk. Trummer Árpád és Lászlóffy Woldemár. Bp. 1940); Károlyi Zsigmond: K. J. (Élet és Tud. 1955. 34. sz.); Dégen Imre: A vízgazdálkodási tudományos kutatás magyarországi múltja és jelentősége (Magy. Tud. 1963. 4. sz.).

Forrás: Magyar életrajzi lexikon

A Magyar Hidrológiai Társaság 1992-ben alapította a Kvassay Jenő díjat. A díj alapításával és évenkénti adományozásával a Társaság emléket kíván állítani Kvassay Jenőnek, a kiváló vízimérnöknek, a kultúrmérnöki intézmény megszervezőjének, az első vízügyi törvény megalkotójának. Kvassay Jenő díjjal tüntethető ki a Társaságnak az a rendes tagja, aki a vízzel foglalkozó szakterületek egy vagy több területén kimagasló tudományos, oktató, tervező, kivitelező vagy igazgatási tevékenységet végzett.

Sajó Elemér 1875-1934

(Őrszentmiklós, 1875. szept. 8. – Bp., 1934. szept. 21.): vízimérnök, vízügyi és gazdaságpolitikus, ~ Károly entoetológus fia. A bp.-i műegyetemen 1897-ben szerezte mérnöki oklevelét. Utána néhány hónapig a földművelésügyi min. vízügyi osztályán, majd a Ferenc-csatornánál (az óbecsei zsilip építésénél), 1897-től a bp.-i VIII. kerületi kultúrmérnöki hivatalban dolgozott. 1900-tól megépítette a Bega-torkolati kamarazsilipet és a duzzasztóművet. 1909-től a Soroksári Duna-ág rendezési munkáiban vett részt, a Budapesti Kereskedelmi és Ipari Kikötőt (ma: Csepeli Kikötő) építő Kikötőépítő Igazgatóság vezetője volt; ő építette az É-i bejárati hajózsilipet (ma: Kvassay-zsilip). A Tanácsköztársaság idején tovább vezette a kikötő építésének munkáit és befejezte a soroksári Duna-ág szabályozását. 1928-tól a földművelésügyi minisztériumban a balatoni munkálatok felügyeletét látta el, és a Nemzetközi Dunabizottság, valamint a dunai állandó műszaki bizottság előadója, 1930-tól pedig nyugdíjba vonulásáig (1934) az országos vízügyi mérnöki szolgálat vezetője volt. A magyar vízügyi politika programját több évtizedre ő dolgozta ki. Terveket készített a Duna-Tisza-csatornára és a Körösök csatornázására. Kezdeményezésére készült el a békésszentandrás duzzasztómű. Az öntözésügy úttörő fejlesztésének hirdetője volt. Nagy szakirodalmi tevékenységet folytatott. – A m. Víziutak és vasutak (Bp., 1909); A beton (Lampl Hugóval, Bp., 1914); Új eljárás a leggazdaságosabb betonkeverék megállapítására (Lampl Hugóval, Bp., 1914); A belvízlevezető zsilipek megrepedésének okai (Bp., 1916); Emlékirat vizeink fokozottabb kihasználása és újabb vízügyi politikánk megállapítása tárgyában (Bp., 1931); Újabb tanulmányok az öntözésről (szerk. Trummer Árpáddal, Bp., 1933). – Irod. S. E. (Vízü. Közl., 1934); Magyar műszaki alkotók (Bp., 1964).

Forrás: Magyar életrajzi lexikon

A Magyar Hidrológiai Társaság 1981-től évente meghirdeti a Sajó Elemérről elnevezett pályázatot és díjazza a benyújtott pályamunkákat.

A díjjal a középfokú iskolák azon tanulói jutalmazhatók, akik vízügyi vonatkozású témában kiemelkedő pályázatot nyújtanak be.

A pályázat célja, hogy ösztönözze a középiskolákban tanuló diákokat arra, hogy a vízzel és a vízi környezet védelmével kapcsolatos ismereteiket egy pályamunka keretében magas színvonalon bemutassák. A pályázat célja továbbá, hogy a tanulók már szakmai életpályájuk kezdetén megismerkedjenek a Magyar Hidrológiai Társaság tevékenységével és az MHT tagságának utánpótlását képezzék.

A díj adományozásával a Magyar Hidrológiai Társaság emléket kíván állítani Sajó Elemérnek (1875-1934), a kiváló vízimérnöknek, a két világháború közötti időszak vízügyi szolgálata kiemelkedő vezetőjének, a vízügyi távlati tervezés úttörőjének.

Célunk

A Kvassay Jenő Baráti Társaság célja, hogy a két kiváló magyar mérnöknek közös emlékhelyet létesítsen, tisztelgésül a mérnöki teljesítményük, a magyar vízügyért tett erőfeszítésük előtt.

Az emlékhely a magyar vízügyes szakma iránti tisztelet és hála megjelenítője is lesz egy olyan földrajzi területen, mely több mint 100 éven át első számú bázisa, bölcsője és tudományos kutatásának helyszíne is volt.

Elképzelésünk szerint egy közös talapzat kerül kialakításra, amelyen a két, 1:1 méretarányú, karok nélküli mellszobor kerül elhelyezésre.

A szobrok alatt, a talapzaton elhelyezett emléktáblán emlékezünk meg a két kiváló mérnökember szakmai teljesítményéről.

A talapzaton elhelyezünk egy nagyobb felületet foglaló vésett márványtáblát, amelyen a magyar vízügy történetét ismertetjük. A táblán elhelyezett QR kód módot ad a látogatóknak, hogy a Magyar Hidrológiai Társaság honlapján elhelyezett webes tartalomhoz navigáljanak, ahol kimerítő tájékoztatást nyerhetnek.

Az emlékhely alkalmas lesz a vízügyi szervek szakmai ünnepségeinek megtartására, delegációk fogadására, koszorúzásokra is.

Szándékunk szerint az emlékhely a Kvassay-zsilip közvetlen környezetében nyerne elhelyezést, amelyet Kvassay tervei alapján Sajó Elemér vezetésével építettek 1910-ben. Az üzemi területen jelenleg is található egy korlátozottan látogatható emlékszoba, amely közcélú megnyitása szerencsés lenne, ám ennek lehetőségeit megvizsgálni nem állt módunkban. Jelenleg csak zárt csoportok előre bejelentett időpontban való fogadására van lehetőség. (Hasonló emlékszoba kialakítását tervezi KDV-VIZIG a Tassi-zsilip Sajó-zsilipre való átkeresztelése kapcsán, Sajó Elemér munkásságának bemutatására.)

Az emlékhely művészi megálmodása az alkotó művész feladata lesz a környezet, a földrajzi fekvés és az elhelyezési lehetőségek megismerése után. Impozáns, de nem megalomán megjelenést álmodtunk. A kompozíció eleme a háttérben megjelenő zsilip, illetve a Duna vízfelülete, mint természeti környezet is. (Az 57 km hosszú RSD a szabályozást követően vált a mai formájában ismert vízi paradicsommá, kiváló lehetőséget biztosítva a főváros és a parti települések lakosságának a rekreációs tevékenységekre. Kevesen tudják, de Fekete István Túskevár című művéből készült első TV filmet itt forgatták!)

Az alkotó: Lapis András szobrászművész

A művészre azért esett választásunk, mert már alkotott Kvassay-szobrot, amely Budapest, Kossuth tér 1. szám alatt látható, a Vidékfejlesztési Minisztérium pantheonjában, az árkádok alatt. Ennek öntőformája fellelhető, így a szobor gyorsan és alacsony költséggel újraönthető.

Lapis András a vízügyi szervek körében jól ismert, amolyan „udvari művész”. Számos megbízást teljesített már a megrendelők legnagyobb meglepedésére.

1969–1974: Magyar Képzőművészeti Főiskola, mestere: Szabó Iván. Alkotómunkát 1974 óta folytat, pályája 2000-ig Szegedhez kötődik, ezt követően Szatymazon telepedett le. 1974-től az MAOE és a Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, 1977-től az MSZT, 1977-től 1997-ig a FIDEM, 1981-től az MKISZ és az MNMA, 1986-tól az Art Diagonál Művészeti Egyesület, 1990-től a Szög-Art Művészeti Egyesület, 1992-től pedig a Reklámgrafikusok Kamarája tagja. Sokoldalú szobrászegyéniség, aki ugyanúgy otthonosan mozog a természetelvű és expresszív kispasztikák megteremtésében, mint a legkülönbébb ünnepi és alkalmi érme előállításában. Érmeire a szimbolikus ábrázolás és emblematikus tömörítés egyaránt jellemző. Eddig mintegy négyszáz érem elkészítésére kapott megbízást.

Díjak/ösztöndíjak

- 1976 • Szegedi Nyári Tárlat nagydíja
- 1976–79 • Derkovits-ösztöndíj
- 1977 • Ady-pályázat fődíja
- 1987 • SZOT-ösztöndíj.

Irodalom

- SZUROMI P.: *Szeged vonzásában*. Lapis András kiállítása. Művészet, 1982/2.
- TÓTH A.: *Szeged szobrai és muráliái*. Szeged, 1993
- TANDI L.-TÓTH A.: *Szegedi szobrázók*. Szeged, 1996
- TÓTH A.: *A lehetetlen megkísértése: Lapis András Nagy Imre szobra*. Szeged, 15/12.
- *Tizenkét év kőben és ércben*. Szeged M. J. Város. 2002
- WEHNER T.: *Fritz Mihály, 249 Magyar Szobrász* (Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége Szobrász Szakosztály kiadványa), 2007
- WEHNER T.: *Modern magyar szobrászat 1945-2010*, Budapest, Corvina, 2010.

Egyéni kiállítások

- 1975 • Móra Ferenc Múzeum Képtára, Szeged
- 1979 • Városi Galéria, Szabadka (YU)
- 1980 • Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár • Móra Ferenc Múzeum Képtára, Szeged
- 1991 • München (D).

Művek közgyűjteményekben

- British Museum, London (UK)
- Duna Múzeum, Esztergom
- Érem Múzeum, Kőrmöcbánya
- Katona J. Múzeum, Kecskemét
- Kossuth Szülőház, Monok
- Közlekedési Múzeum, Budapest
- Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest
- Móra Ferenc Múzeum, Szeged
- Musei Vaticani, Róma (I)
- Nationalmuseum, Stockholm (S)
- Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Budapest
- Tornyai J. Múzeum, Hódmezővásárhely
- Vízügyi Emlékhely, Szeged

Forrás: www.artportal.hu



Kvaszay Jenő mellszobra a
Vidékfejlesztési Minisztérium pantheonjában.

Lapis András alkotása

Forrás: www.kozterkep.hu

Támogatók

Törekvésünkhöz támogatókat kerestünk szakmai, társadalmi szervezetek körében.

Az alábbi szervezetek, személyek támogatását nyertük meg eddig: (2020. szeptember 8.)

- Országos Vízügyi Főigazgatóság (Láng István főigazgató úr levele csatolva)
- Magyar Hidrológiai Társaság (Dr. Szlávik Lajos elnök levele csatolva)
- Közép-Duna-Völgyi Vízügyi Igazgatóság (Szilágyi Attila igazgató levele csatolva)
- Kvassay-Sajó család (Kvassay-Sajó András, a család képviselője, levele csatolva)

Előkészítés / postázás alatt áll jelenleg:

- BME Építőmérnöki Kar, Vízépítési Tanszék (Dr. Baranya Sándor tanszékvezető aláírásával)
- Magyar Mérnök Kamara Történelmi Bizottság

Megkeresés fázisban áll jelenleg:

- Budapest XXI. kerület Önkormányzat
- Budapest IX. kerület Önkormányzat
- Budapesti Fejlesztési Központ